

บทที่ ๑

บทนำ

สิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ของประชาธิปไตยอย่างหนึ่ง คือ การเลือกตั้ง ตามแนวความคิดของ John Locke นักปรัชญาทางการเมืองถือว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน เมื่อมอบให้แก่อธิปไตยแล้ว สามารถเรียกคืนได้ โดยเหตุนี้การเลือกตั้งจึงเป็นวิธีหนึ่งในการที่ประชาชนจะเปลี่ยนแปลงตัวผู้ปกครอง และแสดงให้เห็นว่าประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ

นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชของสยามเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ คณะราษฎรได้ถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะจัดให้มีการเลือกตั้งโดยประชาชน หากแต่เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำและยังไม่คุ้นเคยกับการเลือกตั้ง คณะราษฎรจึงจัดให้มีการเลือกตั้งทางอ้อม แต่การเลือกตั้งครั้งต่อมาได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกตั้งผู้แทนราษฎรโดยตรง

เมื่อพิจารณาจากประวัติศาสตร์ทางการเมืองไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จะเห็นว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยของไทยค่อนข้างจะล้มเหลว รัฐบาลเผชิญกับปัญหาการขาดเสถียรภาพ และมีการปฏิวัติรัฐประหารเกิดขึ้นบ่อยครั้ง สาเหตุในการปฏิวัติรัฐประหารนั้นมักจะอ้างว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประพฤติตนไม่ดี หวังผลประโยชน์ส่วนตัว ใช้อำนาจทางการเมืองโดยมิชอบ ส.ส.ขายตัว ฯลฯ

ถ้าจะอธิบายสาเหตุพื้นฐานความล้มเหลวของการปกครองระบอบประชาธิปไตยแล้ว อาจจะกล่าวได้ว่า สาเหตุสำคัญประการหนึ่งก็คือ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สนใจการเมืองเท่าที่ควร ขาดความตื่นตัวทางการเมือง ซึ่งเห็นได้จากจำนวนของประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่ำกว่า ๕๐% โดยเฉพาะในเขตนครหลวง ประชาชนไปใช้สิทธิ ๒๐ - ๓๐% เท่านั้น อย่างไรก็ตามจำนวนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อย อาจไม่ใช่ว่าจากการที่ประชาชนไม่สนใจการเมืองก็ได้ แต่อาจเป็นเพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งมีคุณสมบัติไม่ดีพอ ไม่นับนโยบายชัดเจน ไม่ได้รักษาผลประโยชน์ของประชาชน หรืออาจ

เป็นเพราะการประชาสัมพันธ์ไม่ถี่ ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง เกี่ยวกับการเลือกตั้ง จะช่วยให้เข้าใจการเมืองของไทยได้ดียิ่งขึ้น

การศึกษาพฤติกรรมทางการเมือง ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกตั้งในเขตกรุงเทพฯ และอำเภอเมืองในจังหวัดต่าง ๆ มาบ้างแล้ว แต่การศึกษาถึงทัศนคติที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในเขตอำเภอชนบท ยังมีใครผู้ใดทำการศึกษาไว้ การศึกษาดังกล่าว จะชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างทัศนคติของคนในเขตเมืองกับในเขตอำเภอชนบท ตลอดจนพฤติกรรมในการแข่งขันทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ว่ามีส่วนกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวทางการเมืองมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะมีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชน ทั้งนี้เพราะการไปใช้สิทธิหรือไม่ไปใช้สิทธิของประชาชนนั้น เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ประเทศไทยมีการปกครองที่เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยประเทศ แต่ปรากฏว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะสภาพการณ์ทั่วไปไม่อำนวย การเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งนี้มิได้มีการวางแผนการพัฒนาการเมืองที่แน่นอนไว้ล่วงหน้า ประชาชนคุ้นเคยกับการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์โดยการยอมรับนับถือผู้มีอำนาจ เคยชินกับการบีบบังคับ ประชาชนทั่วไปไม่เคยมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ส่วนการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีปรัชญาและหลักการปฏิบัติแตกต่างออกไป ประชาธิปไตยจึงเป็นของใหม่สำหรับคนไทย อาจกล่าวได้ว่า มีผู้เข้าใจปรัชญาการปกครองระบอบประชาธิปไตยน้อยมาก ดังนั้น ในช่วงแรกของการเปลี่ยนแปลงการปกครองจึงเกิดความสับสนในการยอมรับทัศนคติ ปรัชญา และแบบแผนพฤติกรรมการเมืองประชาธิปไตย ขณะเดียวกันวัฒนธรรมการเมืองของไทยยังมีอิทธิพลอยู่มาก ผู้นำบางคนยังนิยมการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ผลที่ตามมาก็คือ เกิดความขัดแย้งกันในหมู่ผู้ปกครอง และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ก็ใช้กำลังเป็นเครื่องตัดสินในเมื่อมีการปฏิวัติรัฐประหาร เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ทำให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยขาดการต่อเนื่อง และขาดการพัฒนาอย่างมีระบบ

ปัญหาอุปสรรคการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญประการแรกได้แก่ ปัญหาในด้านการรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครอง เนื่องจากระดับการศึกษาของประชาชนต่ำและไม่มีโอกาสศึกษาหาความรู้ทางการเมือง (Political Education) เพราะไม่ได้วางรากฐาน

การปกครองระบอบประชาธิปไตยให้กับเด็กซึ่งกำลังจะเป็นผู้นำท้องถิ่นในอนาคต เขาชนเหล่านี้จึงมิ
 ด้มีโอกาสแสดงบทบาท (Role) หรือมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation)
 ซึ่งจะมีผลเกี่ยวพันไปถึงการเลือกตั้งและความสำเร็จในการปกครองประชาธิปไตย ประการที่สอง
 ปัญหาทางเศรษฐกิจที่บริบทตัวจนไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีเวลาสนใจกับเหตุการณ์ทางการเมือง
 มากนัก ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่มีเวลานิ่งถึงปัญหาปากท้องมากกว่าที่จะสนใจปัญหาทางการเมือง
 ประการที่สามสืบเนื่องมาจากวิถีการดำเนินชีวิต (way of life) ของคนไทยที่ชอบดำเนิน
 ชีวิตอย่างง่าย ๆ คือเอาความสะดวกเป็นใหญ่ อันเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการรวมพลังทางการเมือง
 นอกจากนี้ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความผูกพันกับรัฐบาลและขาดความศรัทธา ในระบบการเมือง
 (Political Distrust) เพราะผู้บริหารประเทศขาดความสามารถ ซึ่งมีผลทำให้เสถียรภาพ
 ของรัฐบาลไม่มั่นคง ประการที่สี่ พรรคการเมืองซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญของการปกครองประชาธิปไตย
 มิได้ทำหน้าที่ของพรรคการเมืองอย่างแท้จริง และขาดความสามารถในการจัดองค์การ พรรคการเมือง
 เมืองจึงเป็นเพียงกลุ่มการเมือง (Political Clique) นอกจากนี้การจัดตั้งพรรคการเมือง
 เมืองยังยึดถือบุคลิกภาพ (Personality) ของผู้นำพรรคเป็นหลัก มากกว่านโยบายของพรรค
 (Party Policy) ประการที่ห้า การแข่งขันทางการเมืองของนักการเมืองส่วนใหญ่มิได้ปฏิบัติ
 ตนอยู่ในครรลองแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง การรณรงค์หาเสียงยังเหมือน
 ระบบเดิม มีการกล่าวร้ายป้ายสี การลอบทำร้ายนักการเมืองฝ่ายตรงข้าม ตลอดจนการใส่เงินทอง
 ขู่เสียง การหาเสียงเลือกตั้งมิได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากระบบเดิม หรือพัฒนาให้ดีขึ้น ลักษณะเช่น
 นี้ให้เห็นว่าระบบการเมืองไทยในอนาคตน่าจะมีลักษณะเหมือนกับอดีต

จุดมุ่งหมายของวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงทัศนคติประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิก
 สภาผู้แทนราษฎร ๒๕๑๔ ทั้งนี้ เพื่อศึกษาถึงความสนใจของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้ง ศึกษาถึง
 กระบวนการแข่งขันทางการเมือง ตลอดจนหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกความเข้าใจทางการเมือง
 การแข่งขันทางการเมืองและผลของการเลือกตั้งว่ามีส่วนสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด และแนวโน้มใน
 อนาคตเป็นอย่างไร ส่วนวิธีการศึกษาเป็นการศึกษาวิจัยประชาชนอำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี
 จำนวน ๔ ตำบล ซึ่งเป็นตำบลที่อยู่ใกล้และไกลตัวอำเภอจำนวนแห่งละ ๒ ตำบล และประชาชน

ในเขตเทศบาลตำบลบึงนารางจำนวนหนึ่ง เพื่อศึกษาทัศนคติและความเชื่อมั่นต่อการเลือกตั้ง
ความสนใจตลอดจนการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อศึกษาระบบการเลือกตั้งของไทยในอนาคต

แนวการศึกษาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น ๕ บท คือ

บทที่ ๑ บทนำ

๕ บทที่ ๒ ศึกษาความหมายของการเลือกตั้ง หลักเกณฑ์ วิธีการเลือกตั้ง และ
ประวัติความเป็นมาของการเลือกตั้งในประเทศไทย

บทที่ ๓ ศึกษาสภาพอำเภอบึงนาราง และการเตรียมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรของอำเภอบึงนาราง การจัดทำแผนการเลือกตั้งและดำเนินการเลือกตั้ง

๕ บทที่ ๔ ศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอำเภอบึงนาราง ศึกษาถึง
ความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมือง การแข่งขัน
ทางการเมือง ภูมิหลังของผู้สมัคร นโยบายของพรรคการเมือง ตลอดจนการทำเสียง

บทที่ ๕ เสนอผลการวิจัยความรู้ความเข้าใจการเมืองการปกครอง และการเลือก
ตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตลอดจนความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติของประชาชน
อำเภอบึงนารางต่อการเมืองการปกครอง ในขณะที่ศึกษาก็ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความ
รู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองกับการแข่งขันทางการเมือง เพื่อเปรียบเทียบกับผลการเลือก
ตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๕ บทที่ ๖ สรุปผลการวิจัยการเลือกตั้งทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้ง สมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร ๒๕๑๘ แนวโน้มการเลือกตั้งในอนาคต เสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในการวิจัยเสนอแนะเพื่อ
การศึกษาวิจัยและเพื่อแก้ปัญหาในการดำเนินการเลือกตั้ง

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เริ่มด้วยการศึกษาความหมายของการเลือกตั้งประวัติความเป็น
มาของการเลือกตั้ง การเตรียมการเลือกตั้ง ความรอบรู้ทางการเมือง การแข่งขันทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อดูความสัมพันธ์และเปรียบเทียบผลของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ว่ามีมากน้อยเพียงใด ตลอดจนศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการเลือกตั้งครั้งนี้

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนี้ เคยมีผู้ทำการศึกษาวิจัยถึงทัศนคติดังกล่าวมาบ้างแล้ว แต่เป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพฯ ฯ ยังมีได้มีผู้ใดทำการศึกษาวิจัยถึงทัศนคติของประชาชนในเขตอำเภอรอบนอกซึ่งมีสิ่งแวดล้อมแตกต่างไปจากในเขตกรุงเทพมหานคร ความรู้ความเข้าใจตลอดจนระดับการศึกษาแตกต่างกัน การศึกษาทัศนคติของประชาชนครั้งนี้จำเป็นต้องสุ่มตัวอย่าง เพื่อคัดเลือกตัวแทนประชาชนเพื่อทำการศึกษาวิจัย เนื่องจากไม่สามารถจะศึกษาวิจัยจากประชาชนจำนวนมากได้ การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาประชาชนอำเภอภินทรบุรี เฉพาะประชาชนในเขตเทศบาลตำบล ฯ และประชาชนในเขตตำบลเมืองเก่า หาดนางแก้ว นนทรีย์ วังตะเคียน โดยมีเหตุผลว่า

๑. อำเภอภินทรบุรีเป็นอำเภอชนบทซึ่งมีจำนวนพลเมืองมาก มีเนื้อที่กว้างและเป็นอำเภอเก่าแก่ ทัศนคติขมและประเพณีไทยดั้งเดิม

๒. อำเภอภินทรบุรีเป็นอำเภอรอบนอกที่มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีสภาพความเป็นอยู่ชนเกี่ยวกับประชาชนโดยทั่วไป

๓. การศึกษาวิจัยประชาชนอำเภอภินทรบุรี ได้ทำการเลือกศึกษาจากประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลและประชาชนที่อยู่ในตำบลใกล้เคียงและไกลจากตัวอำเภอภินทรบุรี จำนวนแห่งละ ๒ ตำบล เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติความแตกต่างของประชาชนระหว่างตำบลใกล้เคียงกับตำบลไกล และเขตเทศบาล

๔. ผู้วิจัยรับราชการอยู่ที่อำเภอภินทรบุรี ย่อมมีโอกาสศึกษาลักษณะภูมิประเทศของอำเภอภินทรบุรี ตลอดจนสังเกตการณ์ (observe) และศึกษาพฤติกรรมทางการเมือง (Political Behavior) ของประชาชนและการแข่งขันทางการเมือง (Political Competition) ของนักการเมือง เพื่อนำมาประกอบการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้ อาจจำแนกได้ดังนี้ คือ

๑. ศึกษาหลักเกณฑ์การเลือกตั้ง ตลอดจนประวัติดูความเป็นมาของการเลือกตั้งใน

- ๒. ศึกษาสภาพอำเภอกบินทร์บุรีและการเตรียมการเลือกตั้ง การดำเนินงานเลือกตั้ง ตลอดจนปัญหาอุปสรรคของการเลือกตั้ง
- ๓. ศึกษาความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ความสำนึกทางการเมือง ความเชื่อมั่นทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๕๑๘
- ๔. ศึกษาภูมิหลังของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การหาเสียง การเข้าถึงประชาชน ตลอดจนนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- ๕. ศึกษาผลการเลือกตั้ง และ เปรียบเทียบกับการใช้สิทธิเลือกตั้งในอดีต
- ๖. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในระบบการปกครอง การแข่งขันทางการเมือง และจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง

สมมุติฐานการวิจัย

โดยที่ราษฎรในอำเภอกบินทร์บุรีอยู่ในชนบทที่ทางไกลความเจริญ การคมนาคมไม่สะดวกและมีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ ประกอบกับมีปัญหาทางเศรษฐกิจ คือความยากจน สภาพเช่นนี้ย่อมมีผลกระทบต่อทัศนคติในการเลือกตั้ง นอกจากนี้คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การแข่งขันทางการเมือง และการดำเนินงานเลือกตั้งของทางราชการยังไม่อยู่ในลักษณะที่น่าพอใจ และไม่มีส่วนส่งเสริมการเลือกตั้งของราษฎรให้มีคุณภาพสูงขึ้น ดังนั้น จึงอาจสรุปสมมุติฐานการวิจัยที่ทัศนคติและพฤติกรรมของราษฎรเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้ดังนี้

- ๑. ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- ๒. ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง และไม่แสดงออกในทางการเมือง
- ๓. ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความเชื่อมั่น ความสำนึกทางการเมือง และความสนใจในระบบการเมืองการปกครอง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงมีผลทำให้สรุปสมมุติฐานได้ว่า ประชาชนยังไม่ให้ความสนใจต่อการเลือกตั้งเท่าที่ควร และจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยหรือมีจำนวนใกล้เคียงกับการเลือกตั้งในปีก่อน (๒๕๑๘)

หมายเหตุ ประชาชนส่วนใหญ่ หมายถึงประชาชนจำนวน ๕๐ % ขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑. ช่วยให้เข้าใจทัศนคติของประชาชนในส่วนภูมิภาคที่มีต่อการเลือกตั้ง และผู้แทนราษฎรซึ่งยังไม่ผู้ให้ความสำคัญมากนัก
- ๒. ช่วยให้ทราบถึงพฤติกรรมทางการเมืองในชนบท นักการเมืองมีพฤติกรรมทางการเมืองเลือกตั้งอย่างไร และทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการหาเสียงของนักการเมือง กับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนว่ามีมากน้อยเพียงใด การหาเสียงมีส่วนกระตุ้นประชาชนให้สนใจการเมืองหรือไม่ เพียงไร
- ๓. ทราบถึงท่าที แนวโน้มและสาเหตุที่ประชาชนไปใช้สิทธิหรือไม่ใช้สิทธิเลือกตั้ง
- ๔. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการเลือกตั้งของประชาชนในชนบทและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ไขปัญหาคงและขอพรองในการเลือกตั้งครั้งต่อไป โดยเฉพาะการวางแผนเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้น และเชื่อมั่นต่อระบบการเมืองสูงขึ้น
- ๕. ช่วยทำนายถึงแนวโน้มของสถานการณ์ขั้วผู้ได้ โดยพิจารณาวิเคราะห์จากนโยบายพรรคการเมือง วิธีการหาเสียง และผลการเลือกตั้งที่ปรากฏ
- ๖. เป็นแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติประชาชนต่อการเลือกตั้งครั้งต่อไป และจะเป็นประโยชน์ต่อ กรรมการปกครองโดยตรงในการบริหารราชการ และการจัดวางนโยบายการเลือกตั้ง

วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จำแนกได้เป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งจะศึกษาถึง ความหมายของการเลือกตั้ง วิธีการจัดการเลือกตั้ง ของอำเภอ กระบวนการเลือกตั้ง การหาเสียง นโยบายพรรคจากเอกสารต่าง ๆ ศึกษาถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ส่วนที่สอง เป็นการศึกษาโดยวิธีวิจัย (Field Research) ซึ่งแยกออกเป็น ๒ ขั้นตอน คือ การออกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ (Questionnaire & Interview) ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตอำเภอบันนังนือ เพื่อนำไปศึกษาวิเคราะห์ ลักษณะคำถามส่วนใหญ่เกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้ง ความรอบรู้ทางการเมืองและหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้งว่าจะเลือกตัวบุคคล เลือกนโยบายพรรค หรือมีปัจจัยอะไรเป็นตัวกำหนด โดยสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ควบคู่ไปกับการแจกแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งเกี่ยวกับนโยบายและ

วิธีการหาเสียง ก็ศึกษานโยบายพรรคการเมือง การปราศรัยของผู้สมัคร และสังเกตพฤติกรรมทางการเมือง
เมือง ที่สนใจคตินักการเมือง เทคนิควิธีการเข้าหาประชาชน และการหาเสียง ฯลฯ เพื่อเปรียบเทียบ
ผลการแข่งขันทางการเมือง กับผลการเลือกตั้งว่ามีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด